

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 2. Opposita nihilominùs sententia, quæ tenet parvulos non baptizatos, non puniri pœna sensus, post sæculum XII. brevi sic invaluit, ut eam omnes, aut ferè omnes Doctores scholastici amplexi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

mors secunda, & gehenna, quo nomine ignis æterni supplicium in Scripturis significatur.

Obj. 3. In epist. 28. ad Hieronymum sic loquitur S. Augustinus: Cum ad penas ventum est parvulorum, magnis, mihi crede, coartor angustiis, nec quid respondeam prorsus invenio, Resp. Hunc locum difficultatem non habere: nam dicit tantum, quod in hypothese creationis animarum singularum pro singulis corporibus, explicare non valeat, quomodo iuste parvuli puniantur non solum pœna æterna post hanc vitam, si moriantur absque baptismo, sed etiam multis pœnis temporaneis in hac vita. Nam sic prosequitur: Non solum eas pœnas dico, quas habet post hanc vitam illa damnatio, quò necesse est trahantur, si de corpore exierint sine Christiane gratie sacramento; sed eas ipsas, quæ in hac vita delentibus nobis versantur ante oculos,

RESPONSIO II.

Opposita nihilominus sententia, quæ tenet parvulos non baptizatos, non puniri pœna sensus, post sæculum xii. brevi sic invaluit, ut eam omnes, aut ferè omnes Doctores scholastici amplexi sint.

Prob. Nam i. sæculo xiii. sic loquebatur S. Thomas quæst. 5. de malo art. 2. in O. Dicendum quod, sicut communiter dicitur, peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divinæ. Præcipua autem ejus ratio est, quia pœna proportionatur culpæ: & ideo peccato actuali mortali, in quo invenitur aversio ab incommutabili bono, & conversio ad bonum commutabile, debetur & pœna damni... respondens aversioni, & pœna sensus respondens conversioni. Sed in peccato originali non est conversio, sed sola aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio anime à justitia originali: & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni.

In resp. ad i. sic solvit argumentum pro contraria sententia, ab Augustini & aliorum Patrum auctoritate petum: Dicendum quod nomen tormenti, supplicii, gehenne & cruciatu, vel si quid simile in dictis Sanctorum invenitur, est large accipiendum pro pœna, ut ponatur species pro genere. Ideo autem Sancti tali modo loquendi usi sunt, ut detestabilem redderent errorem Pelagianorum, qui assererant in parvulis nullum peccatum esse, nec eis aliquam pœnam deberi.

S. Thomas consentit S. Bonaventura in 2. dist. 33. art. 3. quæst. 1. in O. ubi, relata alia, quam paucorum esse dicit, sententia, sic prosequitur: Sed cum valde durum illud dicere videatur, quod Deus tam durè & tam asperè agat cum parvulis sic descendentibus, qui omnino non potuerunt vitare nec mortem culpæ, nec mortem naturæ: præsertim cum videamus Deum cum impiissimis & sceleratissimis peccatoribus in multis misericorditer agere: ideo est alia positio mitior, quæ magis concordat pietati fidei, & iudicio rationis, quod quia parvuli decedentes cum originali, carent justitia, & Spiritus sancti gratia, quæ est pignus hereditatis æternæ, privantur in æternum Dei visione; quia verò in carne fuit fœditas, ideo ponentur in loco vili, utpote infernali: sed quia non habuerunt in se actualem delectationem peccati nec in spiritu, nec in carne, ideo non sentient pœne ignis acerbiter. Hunc modum dicendi magis approbant Magistri communiter.

Porro utrique, & aliis ejusdem sententia Doctoribus præverat Magister Sent. sæculo xii. dist. citata litt. E. ubi sic loquitur: Non ergo pro peccatis parentum actualibus, nec etiam pro actualibus primi parentis, sed originali, quod à parentibus trahitur, parvuli damnabuntur: pro eo nullam aliam ignis materialis vel conscientie vermis pœnam sensuri, nisi quod Dei visione carebunt in perpetuum.

2. Sæculo xiv. Scotus in 2. dist. 33. quæst. unic. hæc habet: Hec videtur Magistrorum esse sententia,

quod damnati pro solo peccato originali nullam habebunt pœnam sensus exterioris, puta ignis, quia nullam delectationem inordinatam habuerunt, cui delectationi correspondeat acerbitas ignis affligentis, ut propria pœna. Auctoritati autem S. Augustini respondet cum S. Bonaventura, quem citat.

Habemus etiam pro sæculo illo testem locupletissimum Gregorium Ariminensem in 2. dist. 33. qu. 3. ubi sic procedit: Tertiò, quæro utrum decedentes cum solo originali peccato, puniantur aliqua pœna sensus.... Resp. Opinio Magistrum Sententiarum est ad partem negativam.... Cum eo concordant omnes moderni Doctores, quorum scripta circa materiam istam perlegi, &c. Postquam autem oppositam sententiam, esse S. Augustini sententiam fusè & accuratè probavit, sic concludit: Quia tamen hujus questionis non vidi partem aliquam expressè determinatam ab Ecclesia, & tremendum mihi videtur negare auctoritates Sanctorum, è contra etiam non est tutum contraire communi opinioni & consensui Magistrorum nostrorum: idcirco neutri parti alteram præferens, disputationem earum lectori relinquo.

3. Sæculo xvi. Estius in 2. dist. 33. §. 8. affirmat omnes ferè Scholasticos sequi sententiam Magistrum, parvulos non baptizatos, à pœna sensus eximentis. Expositis autem partis utriusque momentis, sic ait: In hac opinionum contrarietate in primis scire oportet, neutram à suis auctoribus, excepto Fulgentio... tanquam fide tenendam asseri, aut oppositam velut hereticam damnari. Quare & nos hanc de sensibili pœna questionem in medio relinquentes, dicimus rationes utrimque allatas, non omnes ejusmodi esse, quæ efficaciter concludant, aut probabiliter solvi non possint.

Porro hæc Magistrum sententia, quam post duodecimum sæculum tanta contentione amplexi sunt Doctores scholastici, non caret præsidio Patrum, qui ante Pelagiana tempora vixerunt. Nam S. Gregorius Nazianzen. orat. 40. quæ est in sanctum baptismum, de parvulis sine baptismo mortuis loquens, sic ait: Futurum existimo, ut postremi nec cœlesti gloria, nec suppliciis à iusto iudice afficiantur. Et S. Gregorius Nyssenus oratione de iis, qui præmaturè abripiuntur, hæc habet in fine: Immatura mors infantium neque in doloribus ac miseriis esse eum, qui sic vivere desit, intelligendum esse nobis suggerit. His communiter adjungitur S. Ambrosius lib. 2. de Abraham, cap. ult. quasi dicat parvulos non baptizatos, immunitatem habere pœnarum; sed regni honorem non habere. Sed videtur hæc auctoritas prætermittenda: non enim dicitur in textu, Non habent, sed: Nescio an habeant regni honorem, quod malè coheret cum his Christi verbis: Nisi quis renatus fuerit, &c. paulò superius citatis. Locus igitur Ambrosii mendosus videtur.

Pro hac sententia citat etiam S. Bernardum Doctor Angelicus art. citato in Sed contra. Locus S. Bernardi est in serm. 3. in tempore resurrectionis, in quo sic loquitur: Quid enim odit & punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset voluntas propria, & infernus non erit. In quem enim ignis ille deserviet, nisi in propriam voluntatem? Sed, inquit S. Thomas, originale peccatum non est peccatum propriæ voluntatis, imò consequitur ex voluntate aliena. Ergo peccato originali non debetur pœna sensus. Sed quid, si respondeatur voluntatem Adami, quæ fuit morale caput humani generis, fuisse nostram voluntatem propriam secundum moralem estimationem?

Afferitur denique auctoritas Innocentii III. cap. Majores, extra de baptismo, ubi hæc leguntur: Pœna originalis peccati est carentia visionis Dei, actualis verò peccati est gehenne perpetuæ cruciatus. Ad hunc textum responder pro sententia S. Augustini Gregorius Ariminensis questione superius citata: Decretalis non dicit, quod sola carentia divinæ visionis sit pœna peccati originalis: nec ait, quod solius actualis peccati cruciatus gehenna est pœna: quod

rum utrumque, vel alterum dicendum esset, ut sufficeret ad probandum intentum.

Contra benigniorem hanc sententiam opponitur, 1. autoritas S. Augustini & aliorum Patrum, quorum testimonia relata sunt resp. 1. Quid autem ad illa respondeat S. Thomas, supra retulimus. Respondet S. Bonaventura questione citata: *Dicendum, quod Augustinus in verbis illis non intendit dicere, quod parvuli sensibilibus crucientur: sed intendit eorum poenam manifestare quantum ad carentiam visionis Dei, & quantum etiam ad vilitatem loci. Et hoc valde abundanter exprimit, plus dicens, & minus volens intelligi. Nec sine causa loquitur sic: hoc enim facit ad extirpandam illam heresim, quae dicebat parvulos nulla poena puniri. Unde sicut in moribus documentum est, quod qui vult ab uno extremorum pervenire ad medium, quasi debet declinare ad aliud extremum: sic etiam B. Augustinus, ut illam heresim extirparet, quae dicebat parvulos ab omni poena immunes, & ad medium reduceret, videlicet ad poenam carentiae visionis Dei, simpliciter asseruit eos cum aliis peccatoribus aeternaliter damnari. Istum autem suum intellectum explanavit in Enchir. ubi dixit poenam eorum esse mitissimam. Utrum autem haec angelici & seraphici Doctoris responsiones dictorum Patrum mentem exprimant, aliis iudicandum relinquimus.*

Opponuntur 2. varii Scripturae textus. Nam 1. Matth. cap. 3. Joannes Baptist. de Christo loquens, sic ait: *Cujus ventilabrum in manu sua: & permundabit aream suam: & congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.* Unde sic argumentantur. In area Domini erunt tantum triticum & paleae. Ergo quisquis non erit triticum, erit palea, & comburetur igni inextinguibili. Atqui parvuli non baptizati, non erunt triticum; alioqui congregarentur in horreum Domini, hoc est, admitterentur in regnum coeleste. Ergo, &c. Respondet Bellarminus, nomine areae intelligendam esse Ecclesiam catholicam, in qua nunquam fuerunt parvuli non baptizati, quos proinde textus citatus non spectat. Sed quid, si dicatur, nomine areae intelligi etiam posse mundum universum?

2. Matth. cap. 13. dicitur: *Iteum simile est regnum colorum: sagine missa in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam, cum impleta esset, cunctantes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt.* Sic erit in consummatione saeculi; exhibent Angeli, & separabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium. Atqui parvuli non baptizati, erunt de numero malorum. Ergo separabuntur de medio iustorum, ut mittantur in caminum ignis, ubi erit fletus & stridor dentium. Resp. Cum hic per sagem intelligi Ecclesiam certum sit, recte dicitur Scriptura hoc loco in sensu restricto loqui de extremo iudicio, prout spectabit eos, qui fuerint in Ecclesia, & sic hunc locum ad parvulos non pertinere.

3. Apocal. cap. 20. legitur: *Et vidi mortuos magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vita, & iudicati sunt mortui ex his, quae scripta erant in libro secundum opera ipsorum.... iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum.... qui non inventus est in libro vitae scriptus, missus est in stagnum ignis.* Unde sic arg. Magni & pusilli comparebunt ante iudicem. Ergo non solum adulti omnes, sed etiam parvuli omnes, qui ante adultam aetatem vitam finierunt. Non autem comparebunt, nisi ut iudicentur. Item de singulis iudicabitur secundum opera ipsorum. Ergo de parvulis non baptizatis iudicabitur secundum opus malum, quod non quidem sua, sed Adami voluntate patrarunt. Item quicumque non inventus fuerit in libro vitae, mittetur in stagnum ignis. Sed parvuli non baptizati non inventiuntur in libro vitae. Ergo, &c.

Respondebunt fortassis aliqui, hunc textum spectare solos adultos, qui propria voluntate bene vel male agere potuerunt. Sed haec responsio merito improbat a Bellarmino, quia re vera textus generalis est, & ad omnes omnino homines, qui ante, vel post adultam aetatem vivere desierint, pertinet. Melius ergo respondebitur, si dicatur parvulos non baptizatos, cum in libro vitae non sint inveniendi, mittendos in stagnum ignis, non ut comburantur, sed ut ibi detineantur in perpetuum.

4. Matth. cap. 25. legitur: *Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae: & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis, & statuet oves quidem a dextris suis, hœdos autem a sinistris. Tunc dicit Rex his, qui a dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi: esurivi enim & dedistis, &c. Tunc dicit & his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo & angelis eius: Esurivi enim, & non dedistis, &c. Et ibunt ibi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.*

Ex his autem habemus, 1. omnes omnino homines, qui aliquando fuerint, resurrecturos, & congregandos ad iudicium: hoc enim satis aperte significant haec voces, *omnes gentes*. 2. In iudicio illo duo tantum fore loca, dexteram scilicet iudicis sedentis, & sinistram. 3. Ex omnibus hominibus illic congregatis, in dextra fore omnes & solos electos, omnes vero reliquos in sinistra. 4. Iudicem omnibus qui erunt in dextra, dicturum: *Possidete regnum;* & omnibus, qui erunt in sinistra: *Discedite in ignem aeternum.* 5. Hos in supplicium aeternum ituros, illos autem in vitam aeternam. Ergo cum parvuli non baptizati, futuri sint in sinistra cum reliquis reprobis, Iudex dicit illis: *Discedite in ignem aeternum;* & cum reliquis reprobis ibunt in supplicium ignis aeterni. Nec obstant verba illa iudicis: *Esurivi enim, & dedistis, &c.* aut illa: *Esurivi enim, & non dedistis, &c.* quae ad Christianos reprobos dirigitur: nam v. g. sicut posteriora non hic ponuntur cum exclusione eorum quae iudex dicturus est reprobis infidelibus; ita nec ponuntur cum exclusione eorum quae parvulis non baptizatis dicturus est. Igitur propter locum citatum omnino concedendum videtur, parvulos non baptizatos, in ignem aeternum ituros; sed simul propter magnum scholasticorum Doctorum consensum, quibus praesunt S. Thomas & S. Bonaventura, Ecclesiae Doctores, sine erroris nota negari potest, ituros ut igne torquantur. Satis ergo videtur esse, si concedantur ituri, ut ibi captivi detineantur in aeternum, ut jam dictum est.

Opponuntur etiam rationes aliquae. Prima est: Sententia liberans parvulos non baptizatos a poena sensus, nullum habet fundamentum in Scriptura aut Patribus. Resp. 1. Falsum esse, quod nullum habeat fundamentum in Patribus: habet enim pro se saltem Gregorium Nazianzenum & Nyssenum. Quantum vero attinet ad alios Patres, qui pro opposita sententia stare videntur, S. Thomas & S. Bonaventura, alique graves Theologi iudicant illos explicationem admittere posse. Resp. 2. Fundamentum habere in Scriptura, non quidem positivum, sed negativum, quatenus nulla videtur Scriptura cogere ad dicendum parvulos non baptizatos, poena sensus in aeternum puniendos.

Secunda est: Sententia eorum, qui parvulos non baptizatos liberant a poena sensus, quantumvis fateantur illos puniri poena damni, incidit in sententiam Pelagianorum, quam tamen S. Augustinus vocat heresim Pelagianam. Ergo, &c. *Pro. ant.* Nam Pelagiani fatebantur parvulos illos a regno coelesti in aeternum excludendos esse, & per vitam aeternam, quam eis tribuebant, non aliud intelligebant, quam immuniter ab omni poena sensibili. Patet ex S.

Angu-

Augustino ferm. 14. de verbis Apostoli jam laudato, ubi sic ait de Pelagianis: *Cum dicunt non esse baptizandos saluis & vitæ æternæ percipiendæ causâ, sed tantummodo regni cælorum & regni Dei, baptizandos quidem fatentur, sed non propter vitam æternam, sed propter regnum cælorum. Quid de vitæ æternæ? Habebunt, inquit, Quare habebunt? Quia nullum peccatum habent, nec ad damnationem pertinere possunt.*

Ad hanc object. quæ S. Thomam, S. Bonaventuram, & alios ferè omnes quatuor sæculorum Doctores catholicos cum Magistro Sententiarum facit Pelagianos, Resp. neg. ant. Ad prob. Resp. 1. Pelagianos falsos quidem esse, parvulos non baptizatos, à regno Dei in æternum excludendos, sed negasse excludendos in pœnam alicujus peccati. Unde pro parvulis non baptizatis, non solum pœnam sensus, sed etiam pœnam dampni negarunt, asserentes parvulos non baptizatos, nullum habere peccatum, & ita ad nullam damnationem pertinere posse. A quo errore omnino abhorrent Doctores catholici, qui parvulos non baptizatos ita eximunt à pœna sensus, ut simul doceant eos esse de numero damnatorum, utpotè propter peccatum originale, quod contraxerunt, & à quo per sacramentum regenerationis liberati non fuerunt, pœna dampni in æternum puniendos.

Resp. 2. Falsum esse, quod Pelagiani per vitam illam æternam, quam parvulis non baptizatis tribuebant, intellexerint solum immunitatem ab omni pœna sensibili: nam per vitam illam æternam intelligebant naturalem quamdam beatitudinem, quæ certè sola immunitate ab omni pœna sensibili contineri non poterat. Quantum igitur à Pelagianorum errore distant catholici illi Doctores, qui parvulos non baptizatos eximendo ab ignis æterni cruciatu, docent eos in æternum punitum iri pœna dampni, ex hac pœna interno animi dolore in æternum cruciatum iri, & in æternum inclusum iri in tenebroso inferni carcere!

Tertia est. Parvuli in hac vita puniuntur pœna sensus: sunt enim obnoxii siti, fami, morbis, aliisque innumeris calamitatibus. Ergo etiam in alia vita punientur aliqua pœna sensus, si nimirum cum originali peccato decedant. Respondet Bellarminus, afflictiones hujus vite non infligi propriè ac directè parvulis in pœnam originalis peccati, sed consequi naturam humanam, originali justitia spoliata. Malim ego cum S. Bonaventura quæstione superius citata respondere, ad illud quod parvuli multas pœnaliares sustinent in hac vita, dicendum quod etsi temporaliter puniri pro peccato originali sit justum, non tamen sequitur, quod æternaliter.

Quarta est. Parvuli baptizati non solum videbunt Deum, sed etiam fruuntur bonis corporis, quæ beatorum dotes appellantur. Ergo à contrario, parvuli non baptizati non solum carebunt visione Dei, sed etiam pœnis sensibilibus corporis afficientur. Hoc argumentum suggerit S. Augustinus lib. 6. contra Julian. cap. 10. *Vide ergo, inquit, quam importunè nolis, parvulum de alieno peccato reportare malum, & velis eum de alieno rectè factò reportare bonum, non qualecumque, sed Dei regnum; alienum quippe opus est, cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit, cum peccavit in altero.*

Resp. Neg. conseq. Disparitatis ratio est, quia parvulus per gratiam sanctificantem in baptismo acceptam constituitur filius Dei adoptivus, & hæres regni cælestis; unde jus habet non solum ad visionem beatificam, sed etiam ad dotes omnes corporum beatorum. At utrum parvulus non baptizatus, propter peccatum originale quocum moritur, justè puniri possit non solum pœna dampni, sed etiam ignis æterni cruciatu, controversatur; negant probabiliter hujus secundæ sententiæ assertores. Autoritati autem allegatæ satisfit, si dicatur parvulum pœna dampni, & interno animi dolore, illam conse-

quente, puniri: tunc enim ab alieno peccato, si non baptizetur, magnum malum reportat; sicut, si baptizetur, de alieno rectè factò reportat magnum bonum.

Quinta est. Parvuli non baptizati, post diem judicii non habebunt corpora gloriosa, sed passibilia. Ergo revera in inferno patientur aliquid ab igne. Negat conseq. Bellarminus; & ratio ejus est, quia post judicium cessabit ortus & interitus rerum naturalium, & ita tolleretur à corporibus naturalibus vis agendi naturalis in alia corpora: unde si agent, agent tantum ut instrumenta divinæ justitiæ. Cum itaque divinæ justitiæ ratio non exigit, ut corpora parvulorum ignem patientur, immunia erunt à dolore; licet alioqui non gloriosa, sed cæterorum damnatorum corporibus similia futura sint. Eodem ferè modo respondet S. Bonaventura quæstione citata.

ARTICULUS ULTIMUS.

De penis peccati originalis in hac vita.

EAS accuratè recenset Bellarminus noster lib. 6. de statu peccati cap. 9. & sequentibus, sub nomine morborum, seu vulnerum. 1. Autem decem mentis vulnera recenset. Primum est, ignorantia rerum necessariorum in infantibus tanta, quanta nequidem in belluis cernitur. Secundum est, fatuitas, quæcum nascuntur aliqui. Tertium est, difficultas discendi. Quartum est, ignoratio finis ultimi: non enim solum omnes homines, nisi divinitus adjuvantur, finem supernaturalem ignorant; sed etiam maxima pars hominum à fine naturali cognoscendo aberrat. Quintum est, ignorantia earum rerum per quas ad vitam bonam & beatam perveniri potest. Sextum est, difficultas intelligendi rerum naturas. Septimum est, ignoratio propriæ mentis. Octavum est, quod mens nostra à corpore impediatur, ne facilè & perfectè intelligat. Nonum est, curiositas quædam: pauci enim sunt, qui aliena facta, ac præsertim errata non inquirant libentiùs & diligentius, quàm sua. Decimum est, quod multa inania, levia, inepta volvimus animo, vel inviti, etiam alienissimo tempore. Vide caput citatum.

2. Cap. 10. voluntatis enumerat vulnera octo. Primum est, amor proprius: nam omnes, quæ sua sunt, querunt, nisi in cordibus eorum charitas Dei diffundatur per Spiritum sanctum. Secundum est, difficultas superandi vitia, & virtutes excolendi. Tertium est, incredibilis quædam negligentia in iis quæ pertinent ad beatè vivendum, tum in hac vita, tum in altera. Quartum est, immoderata sollicitudo in captandis lucris temporalibus. Quintum est, mira quædam perversitas voluntatis, quæ tardissima est ad verum Deum colendum, & promptissima ad colendos falsos deos. Sextum est, voluntatis inconstancia & instabilitas: cum rem eandem modò velit, modò nolit, modò neque planè velit, neque planè nolit. Septimum est, proprii status fastidium; quis enim forte sua contentus vivit? Octavum est, quod nullus, nisi renovetur per gratiam, possit omnia mortalia vitare; nec per gratiam renovati, omnia venialia vitare possint sine speciali privilegio. Vide cap. citatum.

3. Cap. 11. quinque vulnera partis inferioris exponit. Primum est, quod multi nascantur cæci, aut surdi, aut muti, aut claudi, aut alio modo in hac parte læsi. Secundum est, somniorum illusio, quæ nequidem partem illam temporis, à natura nobis ad quietem concessam, relinquit liberam. Tertium est, quod sensus interior sæpè mirum in modum intelligentiam impediatur & confundatur, animo varia signa suggerendo, & à rerum cælestium contemplatione ad suas nugas penè violentè avertendo. Quartum est, infirmitas in appetitu irascibili, qui plerumque